

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

AHMET İNCİ BAŞVURUSU
(Başvuru Numarası: 2014/20371)

Karar Tarihi: 23/2/2017

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Engin YILDIRIM
Üyeler : Celal Mümtaz AKINCI
Muammer TOPAL
M. Emin KUZ
Recai AKYEL
Raportör Yrd. : Derya ATAKUL
Başvurucu : Ahmet İNCİ
Vekili : Av. Muhammet Hanefi ÖZTÜRK

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru; üniversiteler arası yatay geçiş isteğinin reddedilmesi üzerine idari işlemin iptali talebiyle açılan davada verilen yürütmenin durdurulması kararının uygulanmaması nedeniyle eğitim hakkının, anılan kararın uygulanmaması sebebiyle açılan tazminat davasında verilen kararın adil olmaması ve yargılamanın makul sürede sonuçlandırılmaması nedeniyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 23/12/2014 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.
5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.
6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına gönderilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

7. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle olaylar özetle şöyledir:
8. Başvurucu, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde bulunan Yakın Doğu Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğrencisi iken 2000-2001 eğitim öğretim yılı için İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesine yatay geçiş talebinde bulunmuştur. Başvurucu anılan talebinin reddedilmesi üzerine 2000 yılında İstanbul Üniversitesi Rektörlüğü aleyhine idari işlemin iptali ve yürütülmesinin durdurulması talebiyle dava açmıştır. İstanbul 2. İdare Mahkemesince (Mahkeme) anılan işlemin yürütülmesinin durdurulmasına karar verilmiş; ancak, ilgili kamu görevlisi tarafından Mahkeme kararının gereği yerine getirilmemiştir.

Mahkeme 19/11/2003 tarihinde idari işlemin iptaline karar vermiş, karar Danıştay Sekizinci Dairesince 30/11/2004 tarihinde onanmıştır. Karar düzeltme talebi, aynı Dairenin 30/1/2006 tarihli ilamı ile reddedilmiştir. Onama kararı üzerine davalı idarece başvurusunun İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesine kaydı yapılmış ve başvuru 17/7/2007 tarihinde anılan fakülteden mezun olmuştur.

9. Başvurucu Mahkeme kararını uygulamayan kamu görevlisi aleyhine 18/9/2003 tarihinde maddi ve manevi tazminat davası açmıştır. İstanbul 2. Asliye Hukuk Mahkemesi 23/10/2007 tarihli kararı ile davanın reddine karar vermiştir. Yargıtay 4. Hukuk Dairesi (Daire) 27/11/2008 tarihinde başvurusunun maddi tazminat talebine yönelik temyiz itirazlarını reddetmiş, davalı idare tarafından Mahkeme kararına uyulmadığı, başvuru lehine manevi tazminata hükmedilmesi gerektiği gerekçesi ile manevi tazminat yönünden anılan kararı bozmuştur. Davalı vekilinin karar düzeltme talebi, Dairenin 8/10/2009 tarihli ilamı ile reddedilmiştir.

10. Mahkemece 9/2/2010 tarihli karar ile 23/10/2007 tarihinde verilen kararda direnilmesine ve başvurusunun manevi tazminat talebinin reddine, maddi tazminat talebinin reddine dair verilen karar kesinleştiğinden bu konuda yeniden karar verilmesine yer olmadığına karar verilmiştir.

11. Başvurusunun temyizi üzerine Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 20/10/2010 tarihinde davalı tarafından Mahkeme kararına uyulmadığı ve uygun bir manevi tazminata hükmedilmesi gerektiği, önceki kararda direnilmesinin usul ve yasaya aykırı olduğu gerekçeleriyle hükmün bozulmasına karar verilmiştir. Davalı vekilinin karar düzeltme talebi Genel Kurulun 13/4/2011 tarihli ilamı ile reddedilmiştir.

12. Mahkemece bozmaya uyularak yapılan yargılamada 25/10/2011 tarihli karar ile davanın kısmen kabulü ile 700 TL manevi tazminatın dava tarihinden itibaren işletilecek yasal faizi ile davalıdan tahsiline karar verilmiştir. Yargıtay 4. Hukuk Dairesi 13/11/2012 tarihli ilamı ile hukuka aykırılığın niteliği ve derecesi gözönünde bulundurulduğunda başvuru lehine takdir edilen manevi tazminat miktarının yeterli olmadığı gerekçesiyle kararı bozmuştur.

13. Mahkemece bozmaya uyularak yapılan yargılamada 1/11/2013 tarihli karar ile davanın kısmen kabulü ile 2.000 TL manevi tazminatın dava tarihinden itibaren işletilecek yasal faizi ile davalıdan tahsiline karar verilmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"... Manevi tazminatın amacının yapılan işlem nedeniyle davacıda oluşan üzüntünün giderilerek ruhsal dengeyi sağlamak olması ve bu amacının gerçekleştirilmesi için de zarar gören lehine takdir edilecek manevi tazminatın takdirinde haksız fiilin işlendiği tarihteki sosyal ve ekonomik koşulların değerlendirilmesi, bu tarihteki paranın ekonomik gücü ve kişinin üzüntüsü nedeniyle oluşan yıpranmanın dikkate alınması gerektiği, takdir edilecek manevi tazminatın miktarının amacı aşmaması gerektiği, dava konusu edilen işlemin gerçekleştiği 2002 yılında davacının üniversite öğrencisi, davalının ise İstanbul Üniversitesi rektörü olması ve 2002 yılında aldığı maaşın net 1.198.720 TL, 2002 yılında asgari ücretin ise 250.87 TL olması birlikte değerlendirilerek bozma ilamı doğrultusunda takdir edilen miktar artırılmak suretiyle davacının davalıdan 2000 TL manevi tazminat talep edebileceği kanaatiyle hüküm kurulmuştur."

14. Karar Daire tarafından 14/4/2014 tarihinde onanmış, başvurusunun karar düzeltme talebi 28/10/2014 tarihinde reddedilmiştir. Ret kararı başvurucuya 3/12/2014 tarihinde tebliğ edilmiştir.

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

15. Mahkemenin 23/2/2017 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

16. Başvurucu, makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

17. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir nedeninin de bulunmadığı anlaşılan makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

18. Medeni hak ve yükümlülüklerle ilgili uyuşmazlıklara ilişkin yargılamanın süresi tespit edilirken sürenin başlangıç tarihi olarak davanın ikame edildiği tarih; sürenin sona erdiği tarih olarak -çoğu zaman icra aşamasını da kapsayacak şekilde- yargılamanın sona erdiği, yargılaması devam eden davalar yönünden ise Anayasa Mahkemesinin makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin şikâyetle ilgili kararını verdiği tarih esas alınır (*Güher Ergun ve diğ.leri*, B. No: 2012/13, 2/7/2013, §§ 50, 52).

19. Medeni hak ve yükümlülüklerle ilgili uyuşmazlıklara ilişkin yargılama süresinin makul olup olmadığı değerlendirilirken yargılamanın karmaşıklığı ve kaç dereceli olduğu, tarafların ve ilgili makamların yargılama sürecindeki tutumu ve başvurunun yargılamanın süratle sonuçlandırılmasındaki menfaatinin niteliği gibi hususlar dikkate alınır (*Güher Ergun ve diğ.leri*, §§ 41-45).

20. Anılan ilkeler doğrultusunda Anayasa Mahkemesinin benzer başvurularda verdiği kararlar dikkate alındığında somut başvuruda 11 yıl 1 aylık yargılama süresinin makul olmadığı sonucuna varmak gerekir.

21. Açıklanan gerekçelerle, Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Yargılamanın Sonucu İtibarıyla Adil Olmadığına İlişkin İddia

22. Başvurucu, Mahkeme kararını uygulamayan kamu görevlisi aleyhine 18/9/2003 tarihinde açtığı maddi ve manevi tazminat davasında İstanbul 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin uzun süre tazminata hükmetmemek için direndiğini iddia etmiştir. Başvurucu, uzun süren yargılamaya rağmen oldukça düşük bir tazminata hükmedildiğini, bu itibarla yargı kararını uygulamayarak hukuk fakültesini dört yıl geç bitirmesine sebep olan davalının ödüllendirildiğini, kararın hakkaniyete aykırı olduğunu belirterek eşitlik ilkesi ile adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

23. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (Tahir Canan, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvurucunun ihlal iddialarının, yargı kararını uygulamayarak maddi ve manevi zarara uğramasına sebep olan davalı aleyhine açtığı davada verilen kararın adil olmadığına yönelik olduğu anlaşılmıştır. Başvurucunun şikâyetleri bir bütün olarak adil yargılanma hakkı kapsamında değerlendirilmiştir.

24. Anayasa'nın 148. maddesinin dördüncü fıkrasında, kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlara ilişkin şikâyetlerin bireysel başvuruda incelenemeyeceği belirtilmiştir. Bu kapsamda ilke olarak mahkemeler önünde dava konusu yapılmış maddi olay ve olguların kanıtlanması, delillerin değerlendirilmesi, hukuk kurallarının yorumlanması ve uygulanması ile uyuşmazlıkla ilgili varılan sonucun adil olup olmaması bireysel başvuru konusu olamaz. Ancak bireysel başvuru kapsamındaki hak ve özgürlüklere müdahale teşkil eden, bariz takdir hatası veya açık bir keyfilik içeren tespit ve sonuçlar bu kapsamda değildir (*Ahmet Sağlam*, B. No: 2013/3351, 18/9/2013, § 42).

25. Somut olayda İstanbul 2. Asliye Hukuk Mahkemesi 23/10/2007 tarihli kararı ile davanın reddine karar vermiş, karar Yargıtay 4. Hukuk Dairesince 27/11/2008 tarihinde bozulmuştur. Mahkemece 9/2/2010 tarihli karar ile 23/10/2007 tarihinde verilen kararda direnilmesine karar verilmiştir. Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 20/10/2010 tarihinde, direnme kararını usul ve yasaya aykırı olduğu gerekçesiyle bozması üzerine davanın kısmen kabulü ile 700 TL manevi tazminatın dava tarihinden itibaren işletilecek yasal faizi ile birlikte davalıdan tahsiline karar verilmiştir. Yargıtay 4. Hukuk Dairesi 13/11/2012 tarihinde başvuru lehine takdir edilen manevi tazminat miktarının yeterli olmadığı gerekçesiyle kararı bozmuş, İstanbul 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin 1/11/2013 tarihli kararı ile iddia, savunma, tarafların sosyal ve ekonomik durumları ile tüm dosya kapsamı incelenerek ilgili kısmı yukarıda belirtilen (§ 13) gerekçeyle davanın kısmen kabulü ile 2.000 TL manevi tazminatın dava tarihinden itibaren işletilecek yasal faizi ile birlikte davalıdan tahsiline karar verilmiştir.

26. Başvurucu tarafından ileri sürülen iddialar, derece mahkemesince delillerin değerlendirilmesi ve hukuk kurallarının yorumlanmasına ilişkin olup kararda bariz takdir hatası veya açık bir keyfilik oluşturan bir durumun da bulunmadığı dikkate alındığında ihlal iddialarının kanun yolu şikâyeti niteliğinde olduğu anlaşılmaktadır.

27. Açıklanan nedenlerle başvurunun bu kısmının, diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

C. Eğitim Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

28. Başvurucu üniversiteler arası yatay geçiş isteğinin reddedilmesi üzerine idari işlemin iptali talebiyle açtığı davada verilen yürütmenin durdurulması kararının uygulanmaması nedeniyle hukuk fakültesini dört yıl geç bitirmek zorunda bırakıldığını belirterek eğitim hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

29. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un geçici 1. maddesinin (8) numaralı fıkrası uyarınca Anayasa Mahkemesinin zaman bakımından yetkisinin başlangıcı 23/9/2012 tarihi olup bu tarihten sonra kesinleşen nihai işlem ve kararlar aleyhine yapılan bireysel başvurular incelenebilir (*Zafer Öztürk, B. No: 2012/51, 25/12/2012, § 17*).

30. Somut olayda başvuru, üniversiteler arası yatay geçiş isteğinin reddedilmesi üzerine idari işlemin iptali ve yürütülmesinin durdurulması talebiyle dava açtığı, İstanbul 2. İdare Mahkemesince anılan işlemin yürütülmesinin durdurulmasına karar verildiği; ancak, ilgili kamu görevlisi tarafından Mahkeme kararının gereğinin yasal süresi içinde yerine getirilmediği anlaşılmıştır. Mahkemece 19/11/2003 tarihinde idari işlemin iptaline karar verildiği, kararın Danıştay Sekizinci Dairesince 30/11/2004 tarihinde onandığı tespit edilmiştir. Karar düzeltme talebinin 30/1/2006 tarihinde reddedildiği, bu itibarla anılan kararın 23/9/2012 tarihinden önce kesinleştiği belirlenmiştir. Diğer taraftan, onama kararı üzerine davalı idarece Mahkeme kararının gereği yerine getirilerek başvuru İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesine kaydının yapıldığı ve başvuru 17/7/2007 tarihinde anılan fakülteden mezun olduğu anlaşılmıştır.

31. Açıklanan nedenlerle başvurunun bu kısmının, diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin *zaman bakımından yetkisizlik* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

D. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

32. 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

“Esas inceleme sonunda, başvuru hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir...”

33. Başvurucu, manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

34. Somut olayda makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

35. İhlal tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zararları karşılığında dava konusu hukuki menfaat de dikkate alınarak başvurucuya net 10.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

36. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 206,10 TL harç ve 1.800 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.006,10 TL yargılama giderinin başvurucuya ödenmesine karar verilmesi gerekir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Yargılamanın sonucu itibarıyla adil olmadığına ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

3. Eğitim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *zaman bakımından yetkisizlik* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan makul sürede yargılanma hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Başvurucuya net 10.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

D. 206,10 TL harç ve 1.800 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.006,10 TL yargılama giderinin BAŞVURUCUYA ÖDENMESİNE.

E. Ödemelerin, kararın tebliğini takiben başvurucunun Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin İstanbul 2. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2013/370, K.2013/452) GÖNDERİLMESİNE,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/2/2017 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Engin YILDIRIM

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Recai AKYEL